A Brassói Lapok Alapítvány a XIX. századi, XX. század eleji dél-erdélyi román, magyar és német nyelvű sajtó imagológiai feltérképezésére vállalkozott. Azt vizsgálják jeles brassói és szebeni kutatóink, hogyan jelenítették meg újságíró eleink a magyar-román-szász együttélést.

A korábban pusztulásra, felejtésre ítélt dokumentumok hamarosan a kutatók, olvasók számára is hozzáférhetőek lesznek a világhálón.

A projekt támogatója a Nemzeti Kulturális Alap (Administrația Fondului Cultural Național).

Az oláh forradalmi felhívás és a szászok proklamácziója

De lássuk, mit mond és mit akar mondani ezen szász-német pronuncziamento.

Mindenekelőtt azt mondja, hogy a "választók gyűlése a többi szász választókerületek politikai meggyőződésével egybehangzólag kijelenti, hogy stb.", és ezzel egy légből kapott hazugsággal vezeti be enuncziáczióját.

Mert először nem igaz az, hogy a többi szász választókerületek politikai meggyőződése a brassói szász-német néppárt ilyen meggyőződésével azonos volna; nem igaz, hogy a többi szász választókerületek valaha politikai vagy másféle meggyőződésből oly enuncziácziót tettek volna, mint a brassói szász-német néppárt vagy választógyűlés; nem igaz az, hogy a lövöldében "választók gyűlése" volt s hogy ott a "választók gyűlése" nyilatkozott, mert miután ellenőrzés sem gyakoroltatott, így ott mindenféle és tán legtöbb nemválasztó ember is volt.

Már pedig nem igaz, hogy a lövöldében a "választók gyűlése" volt, nem igaz, hogy ott a választók gyűlése nyilatkozhatott; nem igaz, hogy az, amit ezen nemválasztók kinyilatkoztattak, a többi szász választókerület ily politikai meggyőződésével azonos, mert a többi szász választókerület ily politikai meggyőződésével sem bír, ennélfogva az egész dolog valótlanságnak, hazugságnak tűnnék fel, ha – és ez a szerencse az egész dologban – a "Kronstädter Zeitung" mindezt nem hozná nyomtatásban.

De miután ezen lapnak azt, a mit mond, elhinnünk kell, mert néha igazat is mond, valósággal megtörténtnek kell vennünk azt, hogy habár a lövöldében nem választók voltak, és habár a többi szász választókerületnek politikai meggyőződése nem az, hogy a kormány képtelen stb., a választók nem létezett gyűlése mégis a lövöldében a többi szász választókerületek nem létező meggyőződésével egybehangzóan határozott.

És mit határozott?

Azt határozta, hogy: "a magyar államhoz

való hű odaadásnak, a magyar fajhoz való loyalis jóakaratunk, a helyzet teljes józan megítélése mellett – jövőre nézve is lehetetlenné teszi nekik egy oly kormányt támogatni, mely"

De itt álljunk meg és nézzük, hogy mindez a maga valóságában mit akar jelenteni.

Mindenekelőtt, mint fenn, itt is konstatálnunk kell egy csomó valótlanságot, hazug állítást, melyekre ezen kijelentés alapíttatik.

Nem igaz, hogy a szászok és különösen a lövöldében összegyűlt nemválasztók a magyar államhoz hű odaadással és a magyar fajhoz loyalis jóakarattal viseltetnek, és mivel ez nem igaz, ezért el kell hinnünk nekik azt, hogy az a hű odaadás, mellyel a magyar államhoz, és az a loyalis jóakarat, mellyel a magyar népfajhoz nem viseltetnek, valóban lehetetlenné teszi nekik a jövőben is – tehát éppúgy, mint a múltban is – kormányunkat támogatni; és ez természetes is, mert egy idegen népfaj, mely évszázadok óta ellenséges indulattal viseltetett hazánk és nemzetünk iránt, és ellenséges indulattal akar viseltetni jövőre is, az a magyar kormányt nem támogathatta és nem támogathatja jövőre sem.

És itt – nemhogy igaztalannak vagy elfogultnak látszassunk – kijelentjük, hogy az egész enuncziáczióban ezen passzus az egyetlen igaz tétel, és hogy nagy elővigyázatra, czirkumspektusságra és óvatosságra mutat hangsúlyozni azt, hogy "teljes józan megfontolásával a helyzetnek" hozatott e határozat, mert ezen kijelentésre nemcsak azért volt nagy szükség, hogy a lövöldében iddogálás mellett hozatott határozatot tehát oly körülmények között, mikor a józanság könnyen kétségbe vonhatik, hanem szükség volt ezen kijelentésre azért, mert csak ezen kijelentés alapján bírálható el teljesen az egész eljárás.

Józan embernek ugyanis soha sincsen szüksége arra, hogy józanságára hivatkozzék, és ki józanságára hivatkozik, mindig azon kételyre ad okot, hogy tán mégis nem józan.

Ha tehát a lövöldében együtt volt gyűlés azt állítja, hogy teljesen józan megítéléssel bírt a helyzetnek, ez, habár kételyre adhat okot, a legjobb esetben, miután az a "helyzet", melyről szó van, körülírva nincsen, csak azt jelentheti, hogy a lövöldében borozás- és sörözéssel elfoglalva volt társaság még elég józanul, megfontolva saját helyzetét, hogy t. i. az nem más, mint egy borozók és sörözők helyzete; tudatában annak, hogy az, a mit ezen helyzetben egy ily társaság kijelent, senki által komolyan vétetni nem fog, kijelentette, hogy ő a magyar kormányt nem támogathatja.

Szerkesztőségi iroda:

BRASS

MEGJELENIK HETENKENT HÁROMSZOR: KEDDEN, CSÖTÖRTÖKÖN és SZOMBATON óhivatalban; Budapeston: Lang Lipót és Schwarz; llaasenstein és Vogler (Jaulus), Dukes és Mezet, Goldberger A. Bécs ik-Alajos, Dukes M.; Frankfurthan: Daube G. L. és Társa; Berlinben: Rudolf Mosse; Bukarestben: Vafzina R. hirdet

106. szám.

BRASSO, Kedd, szeptember 15-én.

jövőre nézve is lehetetlenné teszi nekik egy oly kormányt támogatni, melv" stb.

nelye sp. oly kormányt támogatni, melye stb.
De itt álljunk meg és nézük, hogy mindez a maga valóságában mit akar jelenteni.
Mindenekelőtt, mint fenn, itt is konstatáhunk kell egy csomó valótlanásgot, hazud állítást, melyekre ezen kijelentés alapítaták.
Nem igaz, hogy a szászok és különösen ilövőldében összegyült nemválaszók a magyar államhoz hű odaadással és a magyar fajhoz loyalis jóakarattal viseltetnek, és mivel ez nem igaz, ezért el kell himitük nekik azi, hogy az a hű odaadással és a magyar fajhoz loyalis jóakarattal viseltetnek, és mivel ez nem igaz, ezért el kell himitük nekik azi, hogy az a hű odaadás, melylyel a magyar agálamhoz, és az a loyal is jóakarat, melylyel a magyar népfajhoz nem viseltetnek, valóban lehetetlenné teszi nekik a jövőben is — tehát épügy, mint a multban is — kormányunkat támogatni; és ez természetes is, mert egy idegen népfaj, mely évszázadok óta ellenséges indulattal viseletett harádak és esementekeszteszek alhattal karádak és a magyar

mert egy i degen nepsan, ota ellenséges i nálulattal viseltetet harági, ég sesse utale ellenétersés adlezségesérés falutatal akar viselteni jövőre is, az a magyar kormányt nem támogathata és nem támogathati jövőre sem.

Es itt — nehogy igastalannak vagy elfegultunk látszassunk — kijelentjük, hogy az
egész enunczáczáóban czen paszats az egyetlen igaz tétel, és hogy nagy elővígyázatra,
czirkunspektusságra és övatosságra mutat
hangsulyozni azt, hogy "tel jes józan megfontolásával a hel yz etn ek hozatott e
htározat, mert ezen kijelentésre nemesak azért
volt nagy szükség, hogy a lövőldében id dog á lás mellett hozatott a határozat techát oly
kortllmények között, mikor a józan ság könynyen kétségbe vonathatik), hanem szükség voly-

A "BRASSÓ" TÁRCZÁJA.

Mephistopheles a tudomány tógájában.

És hogy ezen kijelentésnek csak ezen értelme van s lehet, azt igazolja az, hogy ilyen eljárások itt már máskor is előfordultak; így akkor, mikor egy rendszeres borozgatással foglakozó és tán "Versailles" név alatt ismeretes klub, mely helyiségét egy korcsmában bírja, ezelőtt pár évvel a pápa áldását kérte ki és kapta meg sürgöny útján, és ezen kapott sürgönyt aztán a korcsmában keretbe foglalva kifüggesztette – helyzetének józan megfontolásával.

Belföld

Romania irredenta. A belügyminiszter úrnak 839. számú rendelete alapján Roll Gyula kir. tanácsos alispán úr intézkedett, hogy mindazok, a kiknek birtokában a romaniai irredenta kiáltványa van, akár közvetlenül Romániából kapták volna, vagy más úton jutottak hozzá, hogy azokat a közigazgatósági hatóság útján hozzá legkésőbb f. hó 30-ig terjesszék be. Figyelmeztetjük tehát erre az illetőket.

A király a pozsegai hadgyakorlatok alkalmával több küldöttséget fogadott. Ezek között legérdekesebb a bosnyák-herczegovinai 467 személyből álló, kik Bosznia és Herczegovina annektálását kérték. Az ennek adott királyi válasz következő:

"Különös megelégedéssel fogadom Bosznia és Herczegovina lakossága ily nagyszámú képviseletének hódolatát és a ragaszkodás és a hála kifejezésében örömmel pillantom meg az e tartományok jólétére és felvirágzására irányuló atyai szándékom és kormányom gondoskodásának helyes felismerését. Főként akaratom az, hogy valamennyi felekezet szabadon gyakorolhassa vallását és az őket megillető jogok gyakorlásában senkitől akadályozva ne legyenek.

Legyenek meggyőződve, hogy valamennyi felekezetet vallásuk gyakorlásában mindenkor egyenlő mértékben fogom oltalmazni és gyámolítani, miként biztosan elvárom, hogy a lakosság békés egyetértésben és becsületes munkával igyekezni fog e tartományok felvirágzását oly mértékben a mint azt szívemből kivánom buzgón előmozdítani. Remélem, hogy mihelyt csak lehetséges lesz személyesen is meggyőződést fogok magamnak erről szerezhetni. Mondják ezt meg valamennyi polgártársuknak és biztosítsák őket császári jóindulatomról és kegyelmességemről, mely önöket hazautazásukban legjobb kívánságaimmal kísérendi!"

(A cikkek megjelentek a Brassó nevû politikai, társadalmi, közgazdászati, közmûvelődési és szépirodalmi lapban, I. évfolyam, 106. szám, 1886. szeptember 15.)

Közzéteszi: Molnár Stefánia